

Innlegg på SAFE HMS konferanse-FULLT FORSVARLIG.

God dag, mitt navn er Dagfinn Wiik og jeg er her i egenskap av leder i ALF (Arbeidsmiljøskaddes LandsForening). ALF ble etablert i 1986 og da under navnet LFFL (LandsForeningen For Løsemiddelskadde) og byttet navn for ca. 15 år siden. Delvis på grunn av att antallet løsemiddelskadde heldigvis var nedadgående men også for at vi ville forsøke å favne alle typer yrkesskader. Vi har 4-500 medlemmer og er en frivillig organisasjon uten ansatte og ligger under NHFs (Norges Handikapforbund).

Vår organisasjon har vært og er en pådriver for å bedre rettighetene til yrkesskadde og var sterkt engasjert forut for innføringen av «Lov om yrkesskade» som trådte i kraft 1/1-1990. Denne lovens intensjon er i de skadelidtes favør, men den praksis som har utviklet seg i forsikringsselskapene og domstolene, går klart imot de skadelidte. Hovedproblemet i dag er praktiseringen av loven, som åpner for at forsikringsselskapene kan trenere og utnytte sine økonomiske muskler fullt ut.

Vi tenker her på bevisbyrderegler, definisjon av sykdomsbegrepet, adgangen til gjenopptak o.l. som domstolene nærmest utelukkende har tolket i skadelidtes disfavør i rettspraksis. Det samme gjelder den standardiserte erstatningsutmålingen, som nesten alltid resulterer i et dårligere oppgjør for skadelidte enn individuell utmåling. Dette igjen til tross for lovgivers intensjon om at yrkesskadeforsikringsloven skulle gjøre det lettere å få riktig erstatning for den som ble skadet på jobb.

Det er også sterkt problematisk den praksis som utøves ved at forsikringsselskapene leier inn ekspertise som overprøver både NAV og arbeidsmedisinere. Ett grelt eksempel er Bjarne Kapstadsaken som verserer i media nå etter å ha blitt torpedert og tapt sin sak etter at lege ansatt i STAMI (Statens Arbeidsmarkeds institutt) har latt seg kjøpe til å vitne for Tryg forsikring, dette til tross for at det bryter med både interne regler i STAMI og med argumentasjon som ikke er i tråd med STAMIs offisielle kunnskap og standpunkt.

Vi har nå en dialog med Arbeids og sosialkomiteen på Stortinget hvor vi håper å oppnå at lovgiver vil gi klare føringer om hvordan regelverket skal anvendes. Dette vil sannsynligvis gi en raskere endring av dagens praksis, i og med at forskrifter, forarbeider, uttalelser osv. kan påberopes i domstolene med en gang de foreligger. Dette er dermed løsninger vi ser for oss på kort sikt og det diskuteres også nå innad i ALF og med fagforeninger en kort-kort strategi ved å direkte plukke ut ett eller flere forsikringsselskap som vi bli utsatt for en landsomfattende boikott, dette ved at sentrale fagforeninger nekter å godta at deres arbeidsgivere/bedrifter kjøper noen form for forsikringer i disse selskap/selskapene som lett kan identifiseres som «verstinger»!

På lengre sikt arbeider vi med å få opprettet ett Nasjonalt kompetansesenter for yrkesskader. Det er dette jeg er her for å snakke om i dag.

Jeg selv har i programmet fått den ærefulle tittelen «Oljepioner fra Ekofisk» og takker for det selv om jeg nok ikke var med helt i starten men begynte å jobbe der for ca. 40 år siden, og da var nok den verste «Boots/Stetsonhatt tiden» over. Jeg begynte som naiv 21 åring og som Roustabout (hjelparbeider) og gikk gradene, jeg sier naiv da jeg levde i den villfarelsen at oljeindustrien tjente så gode penger at de ikke ville utsette oss som gjorde arbeidet ute i havet for fare på noen måter.

Dette synet har nok endret seg noe etter som årene har gått og jeg minnes når jeg skulle læres opp til å bli prosessoperatør og en eldre kollega instruerte meg om at jeg måtte aldri puste inne på labben eller laboratoriet som var en ganske enkel kontainer på dekk uten ventilasjon. Denne fungerte som ett feltlaboratorium hvor vi bl.a. analyserte oljeprøver fra de ulike brønnene, den inneholdt kokeplate/reagensrør/sentrifuge o.l. og selvfølgelig ulike kjemikalier som vi blandet i oljen før oppvarming og sentrifugering. Du må holde pusten her inne sa han, og når du må trekke pusten må du gå utenfor døren og deretter inn igjen for å fortsette.

Jeg gjorde dette i starten men tenkte mye på dette med inntektene til oljeselskapet, og min naivitet overbeviste meg om at dette var bare hysteriske konspirasjonsteorier fra en gammel sjømann og sluttet derfor med den tungvinte ordningen ut og inn døren, i perioder 2 ganger per skift og mange brønner. Dette er bare ett lite eksempel på arbeidsoppgaver vi gjorde som vi i ettertid ser helt klart var meget helsefarlig.

Jeg mistet helsesertifikat i en alder av 42 år og min sak var avsluttet etter forlik med forsikringselskapet rett etter at jeg fylte 60 i 2017, riktignok med noen få år i starten hvor jeg ikke så koblingen til at jeg muligens var påført en yrkesskade på grunn av kjemisk påvirkning, ble kontaktet av arbeidskollega med spørsmål om symptom osv. og tilbud om medlemskap i ALF.

Kort sagt har jeg i så måte gjennom egen sak skaffet meg realkompetanse jeg aller helst skulle vært foruten men som jeg har bestemt meg for å bruke til å forsøke å gjøre veien lettere for de som kommer etter meg. Jeg har selv blitt rammet av en ufattelig tragedie i nære relasjoner som kan direkte relateres til kampen man står i og som ikke under noen omstendighet kan kompenseres med penger, det er altfor lite fokus på de «menneskelige kostnadene» i denne type saker!

Når jeg takket min advokat for jobben i min sak sa han at du kan til stor del takke deg selv da det slettes ikke er sikkert vi hadde vunnet frem uten din egen store og aktive medvirkning. Betyr det spurte jeg at en som er mere skadet og syk enn meg hadde stilt svakere? Svaret var ett helt klart JA!

Det er vanlig i slike saker at det tar 5-10-15 år før man er i mål og de fleste ramler av tidlig i løpet på grunn av økonomisk usikkerhet ved sterkt redusert inntekt og ikke at de ikke er i målgruppen for fri rettshjelp. Denne er maks brutto inntekt for enslige på 246.000.- og drygt 100.000.- høyere for ett par. Satsene har ikke vært justert på ca. 20 år og da 30.000 tusen personer fikk endret sin inntekt fra pensjon til trygd i 2015 og bruttoinntekt ble justert opp for å hindre nedgang i utbetalingene ble det enda mange flere som mistet mulighetene for fri rettshjelp.

En saksgang som mange opplever i slike saker og da særlig i saker hvor det er umulig å si eksakt tid og sted skaden ble påført fører dessverre til store menneskelige kostnader for den enkelte og dennes nærmeste familie ved å måtte leve med usikkerheten i årevis, dårlig økonomi ved å bli ufør og dermed miste en stor del av sin inntekt. Sakene fører ofte til samlivsbrudd og iblant enda verre tragedier i den skaddes liv, dette på toppen av den skaden man allerede har blitt påført i sitt arbeide og som man trodde man var godt forsikret mot.

Det er dessverre slik at det er ren kynisk matematikk med økonomiske motiv som råder for enkelte forsikringsselskap hvor de vet at ved å trenere sakene oppnår de at flertallet hopper av underveis i frykt for økonomisk ruin, noen dør og de som står løpet ut ender som oftest opp med ett forlik. Ett forlik er kort forklart den erstatningssummen som i utgangspunktet er beregnet etter Norsk lov og nå blir beløpet som er igjen etter at man har blitt enige om hvor mye «bonus» forsikringsselskapet fortjener å få etter å ha plaget den enkelte i mange år og for å unngå enda flere års kanossagang!

Så til kompetansesenteret:

Vi i ALF arbeider med planer om ett nasjonalt kompetansesenter for yrkesskade hvor den enkeltes fastlege ved mistanke om yrkesskade skal henvise til og hvor man i sin tur blir tatt imot av ett tverrfaglig team utover det rent helsefaglige. Ett tverrfaglig team med faggrupper som yrkeshygieniker/sosionom/jurist og det som ellers måtte kreves for å få loset den eventuelt skadde gjennom systemet så raskt og smertefritt som mulig. Sørge for at den enkelte er utstyrt med å ha fått etablert en yrkeshistorikk og ellers fått fylt ut de riktige dokumenter før man blir sendt videre til utredning på de ulike yrkesmedisinske avdeling rundt om i Norge, som St.Olav/Haukeland osv. På denne måten vil alle stille mere likt og ikke som i dag at den som er mest syk eller skadet stiller svakest og de mest ressurssterke vinner frem.

Vi ser for oss at senteret skal ha en funksjon med å se etter at saker ikke stopper opp unødige i systemet og en ellers koordinere funksjon innen fagfeltet.

Ett slik forløp er langt mere samfunnsøkonomisk lønnsomt og med dertil grundig faktaregistering av skader i arbeidslivet og dermed reell kunnskap i samarbeid med STAMI kan vi i fremtiden redusere det totale antallet yrkesskader, noe som vil være en vinn-vinn-situasjon for alle parter inkludert forsikringsselskapene. Og for den enkelte kanskje med en restarbeidsevne i behold slik at man kan komme tilbake til arbeidslivet helt eller delvis, og kanskje i en annen type jobb.

Status i dag er at vi har en intensjonsavtale med HIS Helseinnovasjonssenteret Kristiansund www.helseinnovasjonssenteret.no og vi har nå i samarbeid med dem en prosjektsøknad klar for å søke om midler til ett forprosjekt. Ett forprosjekt hvor vi skal nedsette ett fagråd med aktører fra alle de felt vi nå ser bør være involvert. Dette fagrådet er meningen skal komme med anbefalinger til staten om hva senteret bør inneholde av faggrupper og hvilket mandat det bør ha.

Om vi lykkes vil vi nok måtte vente noen år uansett før dette er oppe og går og vi håper de av dere som er her i dag kan være med og påvirke slik at dette prosjektet lykkes. SAFE har allerede gitt sin støtte tidligere ved for ett par år siden å støtte våre planer for ett nasjonalt kompetansesenter men vi trenger dere aktivt i tiden fremover også, både moralsk og på andre måter. Dere er sikkert enige om at jobb nr. 1 for enhver fagforening må være å støtte en arbeidskollega som kjemper for en rettfærdig behandling og ett korrekt oppgjør etter å ha blitt skadet i utøvelse av sitt arbeide.

Vi var i slutten av januar i år også invitert til å holde ett innlegg på Trondheimskonferansen hvor det var samlet ca. 650 fagorganiserte i tillegg til sentrale politikere, og vi fikk der støtte i form av en resolusjon om støtte til kompetansesenteret. I tillegg til at vi fikk positiv oppmerksomhet fra politisk hold av representanter fra arbeids og sosialkomiteen på Stortinget som var tilstede.

Vi har også i etterkant av konferansen fått litt økonomisk støtte fra avdelinger i LO/Fagforbundet og dette er for oss veldig kjærkomment og av avgjørende betydning på veien fremover da vi faller utenfor de fleste offentlige støtteordninger.

Takk for meg!

Dagfinn Wiik

Leder A.L.F.

www.alfnorge.no